

ref.nr.: 16.018 / 6.30.1

Amsterdam, 6 maart 2016

betreft: AO Discriminatiebeleid 9 maart – suggesties COC Nederland

Geachte woordvoerders LHBT-Emancipatie en BZK,

Op woensdag 9 maart a.s. spreekt u met de minister van BZK over het Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie.

In deze brief schetst COC Nederland de situatie t.a.v. LHBT-discriminatie in Nederland en doen wij suggesties voor verdere versterking van het discriminatiebeleid. We stellen voor dat u:

- De regering vraagt om de prioriteit 'homofoob geweld' uit te werken in een concreet actieplan
- De wettelijke bescherming van LHBT's tegen discriminatie versterkt door:
 - o Een expliciet verbod op LHBT-discriminatie op te nemen in art. 1 Grondwet
 - o Hogere wettelijke straffen bij discriminerend geweld te introduceren
 - o Een verbod op transgenderdiscriminatie in de Awgb op te nemen

Discriminatie van LHBT's

Lesbiennes, homo's, bi's en transgenders (LHBT's) krijgen helaas nog altijd te maken met allerlei vormen van discriminatie. De tolerantie in Nederland is dunner dan die lijkt, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de cijfers over zoenen in het openbaar. Een derde van de bevolking vindt het aanstootgevend als twee mannen elkaar zoenen, een kwart bij twee vrouwen, terwijl bijna niemand een zoenend heteropaar aanstootgevend vindt. (SCP 2015) Op school is 'homo' het meest gebruikte scheldwoord. De helft van de openlijke LHB-jongeren werd het afgelopen jaar wegens hun identiteit gepest en zelfmoordcijfers liggen bij LHB jongeren bijna vijf maal hoger dan onder heterojongeren. Acceptatie blijft achter in biculturele- en religieuze kring. Zo vindt 53 procent van de moslims en 58 procent van de gereformeerden dat homoseksualiteit (bijna) altijd verkeerd is. Een derde van de 'roze' 50-plussers durft niet uit de kast te komen. LHBT-asielzoekers krijgen in de opvang te maken met pesterijen en bedreigingen. Ongeveer de helft van de werknemers zegt dat op hun werk flauwe grappen over homo's gemaakt worden en vier op de tien LHBT's zitten op het werk in de kast, vooral biseksuelen. (SCP 2013,2014, 2015)

Specifieke groepen LHBT's krijgen te maken met specifieke vormen van discriminatie. Zo wordt een derde van de transgenders maandelijks beledigd wegens hun identiteit en maakte 43% in de afgelopen 12 maanden ten minste één gewelddadig incident mee. (TNN 2015) Mensen met een intersekse conditie krijgen regelmatig te maken met onwetendheid en onbegrip en ondervinden problemen in opleiding, werk en vrije tijd. Veel biseksuelen voelen zich minder geaccepteerd door de samenleving en ervaren dat hun seksuele voorkeur niet serieus wordt genomen. Een derde van de Nederlanders vindt dat 'er iets mis is' met mensen die zich geen man of vrouw voelen. (SCP 2014, 2015)

Over een aantal van deze kwesties sprak de Tweede Kamer onlangs in het AO Emancipatiebeleid. Hieronder ligt de nadruk op veiligheid en wettelijke bescherming tegen discriminatie.

Veiligheid

Onveiligheid is nog altijd een groot probleem voor LHBT's in Nederland. Zeven van de tien krijgen te maken met fysiek of verbaal geweld wegens hun identiteit (WODC 2009). Het aantal door de politie geregistreerde gevallen nam toe van 428 in 2009 naar 1.403 in 2014. Deze grote toename wijst volgens de onderzoekers op een feitelijke toename van het geweld (Verwey-Jonker Instituut 2015). Het trieste resultaat is dat 60 procent van

de LHBT's hun gedrag in de openbare ruimte aanpast om negatieve reacties te voorkómen, bijvoorbeeld door niet hand in hand over straat te lopen (SCP 2012)

Wij vinden het zeer positief dat de minister van V&J de aanpak van geweld tegen LHBT's benoemde tot topprioriteit van politie en justitie in de Veiligheidsagenda 2015-2018 en dat de kwestie is opgenomen in het regeerakkoord van VVD en PvdA. Wij maken ons echter grote zorgen over het feit dat die prioriteit een jaar na dato nog altijd geen 'handen en voeten' heeft: dat hij niet is uitgewerkt in concrete acties. In het recente visiedocument *De kracht van het verschil*, hét document waarin de politie aangeeft hoe zij discriminatie de komende jaren gaat aanpakken, wordt bijvoorbeeld op geen enkele wijze naar de prioriteit of de uitwerking daarvan verwezen. Ook is de toegezegde landelijke uitrol van de zogenaamde Roze in Blauw teams (politieteams gespecialiseerd in de aanpak van geweld tegen LHBT's) nog altijd niet geheel voltooid; zo zijn deze teams bijvoorbeeld slechts in vier politieregio's telefonisch bereikbaar. Het Nationaal Actieprogramma bevat enkele specifieke maatregelen om LHBT-discriminatie te bestrijden, maar kan niet worden gezien als de uitwerking van de topprioriteit die de aanpak van anti-LHBT geweld krijgt in de Veiligheidsagenda en het regeerakkoord.

Wij vragen u daarom de regering te verzoeken om de prioriteit 'homofob geweld' in de Veiligheidsagenda uit te werken tot een concreet actieplan met tenminste de volgende aanvullende maatregel:

- Een helder een plan van aanpak door de politie van geweld tegen LHBT's
- Een daadwerkelijke landelijke uitrol van Roze in Blauw, met o.a. telefonische bereikbaarheid in heel Nederland
- Een taakaccent (LHBT-) discriminatie voor politieagenten
- Een leerlijn (LHBT-) discriminatie op de politieacademie. Het is positief dat diversiteit en discriminatie volgens het Actieprogramma is gemainstreamd in het politieonderwijs, maar zoals volgt uit het WODC rapport over discriminatie in de strafrechtsketen, is verdiepende scholing over dit onderwerp van belang.

Wettelijke bescherming

Het is belangrijk dat ook de wet LHBT's optimaal tegen discriminatie beschermt. Nederland is volgens de Europese LHBT-organisatie ILGA afgezakt naar de zevende plaats in Europa waar het gaat om wettelijke bescherming van LHBT's, achter landen als Malta, België en het Verenigd Koninkrijk. Dat heeft vooral te maken met het feit dat een verbod op LHBT-discriminatie niet is verankerd in de Grondwet, dat Nederland geen haatmisdrijf artikel kent en dat er geen wettelijke bepalingen zijn die transgenders beschermen tegen discriminatie. Wij stellen ten minste de volgende wetswijzigingen voor om de wettelijke bescherming in Nederland te optimaliseren.

Expliceer het verbod op LHBT-discriminatie in art. I Grondwet. De landelijke campagne *Zet een streep door discriminatie* is gebaseerd op art. I Grondwet. Dat artikel verbiedt LHBT-discriminatie echter niet expliciet. Het COC pleit er voor dat in art. I wél een expliciet verbod op LHBT-discriminatie wordt opgenomen, door de regering of middels een initiatiefwetsvoorstel. Expliciete vermelding in art. I Grondwet is een opdracht aan de wetgever; het is een wettelijke garantie dat LHBT-rechten die nu vanzelfsprekend lijken, ook in de verre toekomst gewaarborgd zijn. Ook biedt expliciet benoemen van LHBT-discriminatie in artikel I maatschappelijke rechtsbescherming en rechtsbescherming door de rechter. Het maakt dat 1 miljoen LHBT's in Nederland zich beter in de Grondwet zullen herkennen en het maakt duidelijk dat discriminatie wegens godsdienst (wel genoemd) en seksuele identiteit (niet genoemd) even zwaar wegen. Wij zijn verheugd dat staatssecretaris Klijnsma zich onlangs uitsprak vóór het opnemen van een expliciet verbod op LHBT-discriminatie in de Grondwet; minister Plasterk deed dat al in 2012. Ook het College voor de Rechten van de Mens en het SCP adviseerden om LHBT-discriminatie in art. I op te nemen.

Hogere maximumstraffen bij discriminerend geweld. Het COC pleit voor een wettelijke verankering van hogere maximumstraffen bij zogenaamde haatmisdrijven, strafbare feiten gepleegd met een discriminatoir motief zoals LHBT-haat. Van een zogenaamd haatmisdrijfartikel gaat een duidelijk signaal uit: discriminerend geweld is niet acceptabel. Daders kunnen zwaarder worden gestraft. Een soortgelijk wetsartikel bestaat in Nederland voor geweld tegen ambtenaren in functie. Als gevolg van het EU Kaderbesluit 2008/913 hebben inmiddels 23 andere EU-lidstaten een haatmisdrijfartikel ingevoerd. De Raad van de Europese Unie en het mensenrechtenagentschap bevelen lidstaten aan om haatmisdrijfwetgeving te introduceren. Ook de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie van de Raad van Europa (ECRI) roept Nederland hiertoe op. Op COC's verkiezingswebsite Gayvote.nl betoonden VVD, PvdA, CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en 50Plus zich bij de laatste verkiezingen voorstander van het introduceren van een haatmisdrijfartikel.

Verbod op transgenderdiscriminatie in de Awgb. Veel transgenderpersonen krijgen te maken met discriminatie. Ze zijn bijvoorbeeld gemiddeld hoogopgeleid, maar hebben een relatief slechte positie op de arbeidsmarkt. Ze ontvangen bijna vier keer vaker dan gemiddeld een arbeidsongeschiktheidsuitkering en drie keer vaker een bijstandsuitkering. Bijna de helft van de transgenders is tegenover collega's niet open over de genderidentiteit. Toch beschermt de wet transgenders niet expliciet tegen discriminatie. Het COC stelt voor om een verbod op transgenderdiscriminatie op te nemen in de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb). Minister Plasterk zegde daarvoor in 2013 zijn politieke steun toe, maar er is nog altijd geen verbod. Een wettelijke verbod maakt het voor werkgevers, scholen, sportclubs en andere personen en instanties volstrekt helder dat discriminatie van transgenders verboden is. Met een wettelijke verbod weten transgenders zeker dat de wet hen beschermt tegen discriminatie die specifiek samen hangt met transgender-zijn, bijvoorbeeld tijdens een transitieperiode. Het voorkómt dat transgenders alleen hun recht kunnen halen via de 'omweg' van de verboden discriminatiegrond 'geslacht'. Ook het College voor de Rechten van de Mens en de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europe roepen de Nederlandse regering op om een expliciet verbod op transgenderdiscriminatie in de wet te verankeren. Een wettelijk verbod vloeit voort uit de door de Nederlandse regering onderschreven Yogyakarta Beginselen.

Conclusie

Wij hopen dat u met ons wilt pleiten voor optimale bescherming van LHBT's tegen discriminatie, in het bijzonder door veiligheid te verbeteren en wettelijke bescherming te optimaliseren.

Met vriendelijke groet,

Tanja Ineke

Voorzitter COC Nederland